

2010. december 29. - **Az udvarhelyi főtisztviselők azon csoportjának, mely Paál Árpád vezetésével a székely önállóság érdekében szervezkedett,** már 1919. decemberétől az egymás közötti levelezésben használt saját titkosírásuk, az utasítások és röpiratok terjesztésére megbízható emberekből álló hálózatuk volt. A Haáz Rezső Múzeumban őrzött Paál-hagyatékból sok olyan irat található ebből az időszakból, melynek bizonyára legfontosabb részleteit ma sem ismerjük, mivel saját kódrendszer szerinti titkosírással íródtak (talán akad az olvasók között olyan, aki segíteni tud ennek megfejtésében).

Ez a hálózat segített az 1919.január-április között több erdélyi börtönön végighurcolt Paál Árpád írásainak célhozjuttatásában is. A nagyenyedi börtönben töltött időszak alatt Rada Elek minorita házfőnök és Simó László megbízható vasutas segítségével fáradhatatlan hírszolgálat működött és feliratok özöne jutott Kolozsvárra, Budapestre, az aradi ideiglenes kormányhoz, angol, amerikai kapcsolatokhoz. Ezek az írások Prohászka Ottokáron keresztül a franciákkal kapcsolatban álló katolikus központokhoz, Apáthy főkormánybiztos és Majláth püspök segítségével külföldi irányadó körökhöz, Nemes Irma és Erzsébet tanárnők által svéd és svájci szocialista központokhoz jutottak el.

Ez a titkos szervezet, mely a tisztviselői ellenállásból nőtte ki magát a terjeszkedő román katonai és közigazgatási hatalommal ellenszegülni próbáló mozgalommá, Paál megfogalmazása szerint „szellemi front” volt – mai szóhasználattal virtuális front, hol nem a fegyverek, hanem az ész próbált elérni valamit a katonai túlerővel szemben.

Szabadulását követően az április 20-án Udvarhelyre visszatérő Paált azonnal eltávolítják a még mindig forrongó városból és 3 hónapos kolozsvári tartózkodásra kötelezik. Így május 1-től, még a börtönből kialakított kapcsolatai révén, Grandpierre Emil és Költő Gábor mellett az erdélyi magyar tisztviselői ellenállás irányítójaként működő „erdélyi központ” (a volt főkormánybiztosi hivatal) egyik vezetője lett, elsősorban a székelyföldi területekre vonatkozó feladatokkal. Paál Árpád és székelyföldi szervezete szívesen kapcsolódott a kolozsvári központhoz, de a Székelyföldre vonatkozó anyagokban megtartotta függetlenségét, saját titkos kódrendszerét és aláírását.

Itt is folytatja a „Szellemi Front” szervezését és tevékenységét, melybe lassan Erdély egész magyar szellemisége bekapcsolódott: az összes egyházak, Majláth Gusztáv római katolikus, Ravasz László református és Ferencz József unitárius püspökökkel; Apáthy István főkormánybiztos, Grandpierre Emil kormánybiztos és az egész tisztviselői kar; az egyetem Schneller István rektorral, dékánjaival, tanáraival; az összes iskolák tanárai és tanítói; a magyar szervezetek és pártok. Az angol diplomáciához fűződő kapcsolatokhoz megnyerték báró Kemény Istvánnét, aki amerikai származású asszony volt és éltető lelke azoknak a testi munkára is kész mágánásoknak, akik Széchenyi István féle eréllyel és önfeláldozással hajlandók tenni a hazáért.

Ezen időszak kezdetén írja meg az alábbi röpiratot, mely Szellemi Frontok szervezésére buzdítja az irat címzetteit, konkrét programot, cselekvési tervet kínálva ehhez. Jól látható ebből a dokumentumból a mozgalom célkitűzése, melynek csupán egy része volt a közalkalmazotti ellenállás életben tartása.

Paál Gábor

Szellemi Frontok mindenütt

Teljesen nyilvánvaló, hogy jelenleg még a békekonferenciának nincs döntése Erdély kérdésében se a javunkra, se a kárunkra. Súlyos jelenségek mutatnak arra is, hogy a békekonferencia eredménytelenül fog végződni, s döntései belső erkölcsi erő és külső kikényszerítő erő nélkül fognak elhangzani; magukat a diktálásban résztvevő hatalmakat és a körülöttük keringő kis államokat se fogják kielégíteni; maguk a hatalmak és a kis államok is egymás között zavaros marakodást fognak végbeinni az általuk koncknak kijelölt területek és népek hovácsatolásáért. Bizonyos azonban, hogy a békekonferencia teljes diktáló ereje esetén is az a békekínálat, mely Erdélyt román impérium alá vetné, ez még csak egyoldalú számlabenyújtás; az is kell hozzá, aki elfogadja.

Bizonyos ezeken kívül, hogy a nagyszebeni u.n „kormányzótanács”-nak az impérium vitelére se Magyarország törvényei, se az erdélyi összes nemzetek megbízásai, se nemzetközi hozzájárulások és megerősítések semmi hatáskört nem adtak. Ez a kormányzótanács csak egy hatalombitorló alakulat, mely a hatalomhoz is nem egyezés útján jutott, hanem a fegyverszüneti megszállás ürügye alatt hódító annexiókba belemélyedt román seregek által, mellyel az önvédelmi képességéből lefegyverzett magyarsággal és székelységgel szemben a belső és külső románokat alattomosan felfegyverezte. Vagyis tehát megszálló hatalommal való visszaélés a románság kormányának létalapja. Ennélfogva a nagyszebeni román tanács minden imperizálása jogalap és erkölcsi alap híján való, melynek a világdöntéssel esetleg majd egyező tényei is csak e világdöntéstől kezdve lehetnek érvényesek(...)

Mindezekből következik, hogy rossz világdöntés esetén is jogunk van azt visszautasítani, bele nem egyezni, s jó világdöntésért a közvélemény akaratát és minden egyéb belső kialakulásokat megszervezni, s a világ elé felvonultatni. Jó világdöntés esetén pedig annál inkább jogunk van rá, hogy a magyar faj belső képességeit minden ellenséges törekvéssel szemben védelmi állapotba hozzuk, s elhatározóan kifejllesszük. Ezekkel a jogokkal szemben legellenségesebben, legrombolóbban és legbűnösebben azok a magyar törekvések és hangulatok állnak, melyek már-már a világdöntés előtt a magyar faj szellemi és anyagi javait a román impériumba való belenyugvás és a vele való megegyezés, vagy éppen az előtt való behódolás folyamatába akarják belehajtani.(...)

Mindenütt tehát szellemi frontok kell, hogy képződjenek, melyek az észbeli, a szívbeli, a lélekbeli, hangulatbeli elszántságok és elhatározások fölkelésével úgy a rossz magyaroktól, mint az ellenséges fajoktól jövő belső és külső ellenséges és romboló hatásoknak ellenálljanak. Hogy ezt az ellenállást a világ előtt is elismertté, önvédelmünk és minden képességünk olyan kifejtőjévé tudják tenni, mely az emberiség magasabb rendű érdekeibe tudja kapcsolni sorsunkat.

Legyenek tehát szellemi frontok mindenütt.

Legyen feladatuk:

- 1.) A néphangulat megőrzése, felajzása és teljes szívósságú kiképzése abban a hitben, hogy lesz még magyar világ.
- 2.) Minden behódolási irányzatnak a letörése. Az ilyen irányzatok által kínált anyagi érvényesülések helyébe önön erőnkől való érvényesülések, munkaalkalmak, vállalatkomplexumok, fejmunkás-szervezések kiképzése.
- 3.) A magyar egyházak és iskolák szellemének a magyar jövőben való hitben és hit fejlesztésében való kitartása.; az egyházak és iskolák anyagi feltételeinek társadalmi megszerzése.
- 4.) A gazdasági vállalatok szociális és magyar erő építésére irányuló átszervezése, a behódoló és megegyezésem alkuktól és önzésektől való visszatartása, altruista és magyar fajszaporító bankpolitika behozatala.
- 5.) Sajtó és irodalom teremtése a mondott irányok ápolására és terjesztésére.
- 6.) A magyar és székely vidékek szoros összeköttetésének megteremtése. Ez összeköttetések céljára bizonyos jeleket és írásmódokat átadni kívánunk, s akinek jelen iratunkat küldtük, azt a legsürgősebb átvételre kérjük. Találkozásunkkor az eddigi összeköttetéseket is feltárjuk.
- 7.) Olyan önvédelmi szervezet teremtése tornaklubok, olvasókörok, dalos egyesületek és munkás szakszervezetek útján, mely a magyar világ pontos rendfenntartó karhatalmaként azonnal fel tudjon lépni, s a szükséghez képest megfelelő néperőt is tudjon mozgósítani.

Várjuk a sürgős választ. Pünkösöd hetében írtuk ezeket, s a pünkösöd tüzét kívánjuk minden lélekbe.

1919. jún. 5.
Isten velünk!

Folytatjuk

Paál Árpád

Közzéteszi: Paál Gábor